

НАЦІОНАЛЬНА ЕКОЛОГІЧНА РАДА УКРАЇНИ

Розглянуто та схвалено
на засіданні Національної
екологічної ради України
20.11.2014 р.

Проект реформування природоохоронної галузі України

Мета – покращення стану навколишнього середовища через створення інтегрованої системи управління відповідно до вимог законодавства Європейського Союзу, посилення здатності природоохоронної галузі реагувати на кризову екологічну ситуацію, сприяння виконанню Україною міжнародних зобов'язань щодо збалансованого розвитку.

Головні напрями реформування:

1. реформування Міністерства екології та природних ресурсів України;
2. розділення функцій екологічної політики, державного контролю та господарської діяльності. Перерозподіл повноважень у системі природоохоронного управління;
3. наближення (апроксимація) законодавства України до правових засад Європейського Союзу в галузі охорони довкілля;
4. виконання Україною міжнародних зобов'язань у рамках багатосторонніх угод з охорони довкілля та збалансованого розвитку;
5. інтеграція екологічної політики в галузеві політики та регіональні стратегії, місцеві плани дій;
6. збалансоване природокористування відповідно до Цілей збалансованого розвитку;
7. децентралізація управління природними ресурсами на національному, регіональному та місцевому рівнях;
8. партнерська взаємодія з інституціями громадянського суспільства, наукою, експертним середовищем та бізнес-структурами.

Напрямок 1. Реформування Міністерства екології та природних ресурсів України

Мета – забезпечення адміністративного потенціалу для створення системи належного врядування у сфері охорони довкілля, формування екологічної політики, її нормативно-правового забезпечення та реалізації відповідно до Угоди про асоціацію між Україною та ЄС.

Першочергові завдання:

- створення нового Міністерства екологічної політики та збалансованого розвитку України.
- визначення пріоритетних напрямів діяльності нового Міністерства та створення відповідних структурних підрозділів (табл. 1).

- ліквідація корупційних схем використання коштів Державного фонду охорони навколишнього природного середовища.
- створення Екологічного фонду, як самостійної інституції для фінансування природоохоронної галузі.
- прийняття та впровадження Стратегії співпраці Міністерства з громадськістю на період до 2020 року, яка зокрема міститиме процедури участі громадськості у прийнятті рішень, що мають значний вплив на довкілля, та процедури консультацій з громадськістю під час проведення екологічної оцінки.

Таблиця 1. Основні напрями діяльності нового Міністерства, які потребують створення відповідних структурних підрозділів

Екологічна політика	Збалансований розвиток
1. Екологічне управління	1. Інтегроване управління природними ресурсами
2. Розроблення та впровадження механізмів партнерства інститутів громадянського суспільства, органів державної влади, місцевих громад, бізнесу, науки і освіти	2. Інтеграція екологічної політики в галузеві політики та місцеві плани дій
3. Збереження біологічного та ландшафтного різноманіття	3. Економічні механізми природокористування
4. Екологічна безпека (включаючи ГМО)	4. Екологічний аудит та страхування
5. Екологічний моніторинг	5. Екологічна оцінка (СЕО та ОВНС)
6. Нормативно-правове забезпечення	6. Дозвільно-ліцензійна діяльність для збалансованого природокористування
7. Європейська інтеграція та міжнародне співробітництво	7. Стандартизація та сертифікація
8. Наукові дослідження у природоохоронній сфері	8. Збалансоване природокористування
9. Інформування про стан довкілля та просвіта для збалансованого розвитку	9. Моделі збалансованого виробництва та споживання

Напрям 2. Розділення функцій екологічної політики, державного контролю та господарської діяльності. Перерозподіл повноважень у системі природоохоронного управління.

Мета – створення інституційного середовища, яке буде відповідати вимогам Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, формування інтегрованих державних структур в галузі охорони довкілля та природокористування (табл. 2).

Першочергові завдання:

- створення нових державних агенств і перерозподіл повноважень існуючих ЦОВВ для виконання актуальних інтегрованих природоохоронних функцій;
- створення Державної природоохоронної інспекції України для забезпечення загального державного контролю за дотриманням екологічного законодавства у сфері охорони довкілля та використання природних ресурсів;
- відокремлення господарських функцій природокористування від діяльності державних органів влади;
- визначення уповноваженого органу (органів), відповідальних за впровадження кожної з Директив (регламентів) з питань, що стосуються довкілля Угоди про асоціацію між Україною та ЄС.

Таблиця 2. Створення нових державних агентств і перерозподіл повноважень існуючих ЦОВВ (як приклад)

Державне агентство	Сфера державної політики	Перерозподіл повноважень від існуючих ЦОВВ
1. Державне агентство природоохоронних територій	Створення та підтримання діяльності об'єктів і територій природно-заповідного фонду та національної екологічної мережі України	Міністерство екології та природних ресурсів України
2. Державне агентство поводження з відходами	Створення переробної галузі у сфері поводження з відходами (в тому числі побутовими та небезпечними), використання відходів як вторинної сировини, впровадження системи роздільного збирання ТПВ та рециклінгу	Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України, Міністерство екології та природних ресурсів України
3. Державне агентство з адаптації до змін клімату	Адаптація до змін клімату, створення національної схеми розподілу квот і торгівлі викидами парникових газів	Державне агентство екологічних інвестицій України
4. Державне агентство техногенної та екологічної безпеки	Створення ефективних механізмів координації між відповідними владними органами щодо запобігання техногенним загрозам і ліквідації наслідків техногенних аварій	Державне агентство України з управління зоною відчуження, Державна служба України з надзвичайних ситуацій

Створити Державну природоохоронну інспекцію України для забезпечення загального державного контролю за дотриманням екологічного законодавства у сфері охорони довкілля та використання природних ресурсів, уникнення розпорошення функції екологічного інспектування між різними центральними органами виконавчої влади (табл. 3).

Таблиця 3. Основні напрями діяльності Державної природоохоронної інспекції України, які потребують створення відповідних структурних підрозділів

Нові напрями діяльності	Перерозподіл повноважень від існуючих ЦОВВ
1. Екологічний контроль та інспектування	Державна екологічна інспекція України
2. Контроль за використанням лісових ресурсів і мисливської діяльності	Державне агентство лісових ресурсів України
3. Контроль за використанням водних ресурсів	Державне агентство водних ресурсів України
4. Контроль за використанням рибних ресурсів	Державне агентство рибного господарства України
5. Контроль за використанням земельних ресурсів	Державне агентство земельних ресурсів України
6. Контроль за використанням корисних копалин	Геологічна служба України

Для збалансованого використання природних ресурсів необхідно розділити функції господарювання та охорони довкілля. Доцільно створити нові господарюючі суб'єкти з використання природних ресурсів на базі існуючих державних агентств (табл. 4).

Таблиця 4. Основні господарюючі суб'єкти з використання природних ресурсів загальнодержавного значення

Нові господарюючі суб'єкти	Перерозподіл повноважень від існуючих ЦОВВ
1. НАК «Ліси України»	Державне агентство лісових ресурсів України
2. НАК «Води України»	Державне агентство водних ресурсів України Державне агентство рибного господарства України
3. НАК «Земельні ресурси України»	Державне агентство земельних ресурсів України
4. НАК «Корисні копалини України»	Геологічна служба України

Напрям 3. Наближення (апроксимація) законодавства України до правових засад Європейського Союзу в галузі охорони довкілля

Мета: наближення національної системи охорони довкілля до *acquis* ЄС відповідно до Угоди про асоціацію між Україною та ЄС створення нової моделі інтегрованого управління природними ресурсами відповідно до вимог законодавства Європейського союзу.

Першочергові завдання:

- Врахуванням національних інтересів України в процесі інтеграції відповідно до Угоди про асоціацію між Україною та ЄС;
- Інтеграція положень директив Європейського союзу про якість атмосферного повітря у законодавчі акти України, які стосуються охорони атмосферного повітря (Директива № 2008/50/ЄС, Директива № 2004/107/ЄС);
- Інтеграція положень директив Європейського союзу про відходи у законодавчі акти України, які регламентують поводження з відходами (Директива № 2008/98/ЄС, Директива № 1999/31/ЄС, Директива № 2006/21/ЄС);
- Інтеграція положень директив Європейського союзу стосовно охорони та управління водними ресурсами у законодавчі акти України, які регламентують поводження з водними ресурсами (Директива № 2000/60/ЄС, Директива № 2007/60/ЄС, Директива № 2008/56/ЄС);
- Інтеграція положень директив Європейського союзу про охорону біологічного різноманіття у законодавчі акти України, які регламентують охорону природного середовища (Директива № 2009/147/ЄС, Директива № 92/43/ЄС).

Напрям 4. Виконання Україною міжнародних зобов'язань у рамках багатосторонніх угод з охорони довкілля та збалансованого розвитку

Мета – забезпечення виконання Україною міжнародних зобов'язань щодо охорони довкілля та збалансованого розвитку.

Першочергові завдання:

- формування національної платформи «Цілі збалансованого розвитку для України» за участі інститутів громадянського суспільства, органів влади на національному та місцевому рівнях, науки, екологічно дружнього бізнесу;
- розроблення, ухвалення та впровадження Національної доктрини та Національного плану дій переходу до збалансованого розвитку;
- здійснення інституційної модернізації системи всього державного управління на національному та регіональному рівнях на засадах збалансованого розвитку (як варіант, створення Державного агентства

збалансованого розвитку та надання йому повноважень щодо координації економічної, соціальної та екологічної складових розвитку країни);

- організація системи моніторингу за ключовими показниками стану довкілля, соціального забезпечення населення та економічного розвитку;
- розроблення індикаторів та цільових показників збалансованого розвитку для України.

(Робота з розроблення і доповнення Проекту реформування природоохоронної галузі продовжується).

Національна екологічна рада України:

Академія технологічних наук України – Куцан Юлій Григорович, доктор технічних наук
Асоціація підприємств у сфері поводження з небезпечними відходами – Косоуров Кирило Володимирович
Асоціація рибалок України – Чистяков Олександр Володимирович
Благодійний фонд «Громадянська енергія» – Єришева Антоніна Іванівна
Благодійний фонд «Паросток» – Радченко Тамара Дмитрівна
Благодійний фонд спасіння дітей України від Чорнобильської катастрофи – Преображенська Наталія Юхимівна, кандидат біологічних наук
Всеукраїнська дитяча спілка «Екологічна варта» – Пащенко Олена Вікторівна
Всеукраїнська екологічна ліга – Тимочко Тетяна Валентинівна
Громадська організація «Екологічна безпека» – Бистрякова Юлія Ігорівна, кандидат економічних наук
Громадська еколого-правова організація «ЕкоПраво-Київ» – Васильківський Борис Миколайович
Громадський рух України «За право громадян на екологічну безпеку» – Горлицький Борис Олександрович, доктор технічних наук, професор
Західний центр збереження біологічного різноманіття – Горбань Ігор Миронович, кандидат біологічних наук
Міжнародна громадська організація «Всенародний контроль та захист» – Фесянов Петро Олексійович
Молодіжна громадська організація «Екоспектр» – Скиба Юрій Віталійович
Науково-технічна спілка енергетиків та електротехніків України – Дупак Олександр Сергійович
Національний молодіжний центр «Екологічні ініціативи» – Данилюк Наталія Володимирівна
Незалежний інтелектуальний центр – Корецький Сергій Петрович
Центр екологічної освіти та інформації – Швець Олена Русланівна
Українська екологічна асоціація «Зелений світ» – Босак Адель Василівна
Українське ботанічне товариство – Дудка Ірина Олександрівна, доктор біологічних наук, професор, член-кор. Національної академії наук України
Науково-експертна комісія Національної екологічної ради України – Марушевський Геннадій Борисович, кандидат філософських наук

Голови обласних Громадських рад природоохоронних організацій:

Ангурець Олексій Володимирович – голова Громадської ради природоохоронних організацій у Дніпропетровській області

Вадзюк Степан Несторович – голова Громадської ради при обласній державній адміністрації у Тернопільській області, доктор медичних наук, професор

Голік Юрій Степанович – голова Громадської екологічної ради Полтавщини, доктор технічних наук, професор

Грицишин Петро Михайлович – директор Західного центру Українського відділення Всесвітньої лабораторії, кандидат технічних наук, м. Львів

Бабченко Раїса Петрівна – член Громадської ради природоохоронних організацій у Донецькій області

Карпенко Юрій Олександрович – голова Громадської ради при департаменті екології Чернігівської обласної державної адміністрації, кандидат біологічних наук

Лукша Олег Васильович – голова Форуму громадських організацій екологічного порятунку Закарпаття, кандидат фізико-математичних наук

Малишева Тетяна Василівна – член Громадської ради природоохоронних організацій у Київській області

Михалко Михайло Юхимович – голова Громадської ради природоохоронних організацій м. Києва

Приходько Микола Миколайович – голова Громадської ради природоохоронних організацій в Івано-Франківській області, кандидат географічних наук

Разметаєв Сергій Володимирович – голова Громадської ради природоохоронних організацій у Харківській області, кандидат юридичних наук

Шемет Олена Василівна – голова Громадської ради природоохоронних організацій у Луганській області

Фоміна Наталія Максимівна – голова незалежної Громадської екологічної ради у Черкаській області

Сандул Вячеслав Андрійович – Голова Нікопольського відділення Міжнародного фонду Дніпра

Для контактів: 044 251-13-32 (Оксана Мартинова);
ecorada@ukr.net